

# PORADNIK PRAWNY

## ZBIÓR PYTAŃ I ODPOWIEDZI

### TEMAT:

## Dziedziczenie

Redakcja i opracowanie:  
mgr Magdalena Polek



Zadanie publiczne finansowane ze środków przekazanych przez  
Miasto Rybnik z dotacji Wojewody Śląskiego



Szanowni Państwo,

Oddajemy w Państwa ręce kolejną pozycję z naszej serii poradników, poruszającą najistotniejsze kwestie, które pojawiają się w toku świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej. Chcąc w możliwie najszerszy sposób odpowiadać na potrzeby społeczeństwa – prowadzimy stały monitoring potrzeb celem utworzenia listy priorytetowych obszarów wsparcia.

Obszar dziedziczenia jest tematyką, która powinna zainteresować każdego, niezależnie od wieku, stanu zdrowia czy też pozycji zawodowej. Każdy z nas, wcześniej czy później, zetknie się z problemem dziedziczenia – czy to jako spadkobierca, czy też jako testator, czyli osoba sporządzająca testament. Zwykle zapoznajemy się z zasadami prawa spadkowego wtedy, gdy myślimy o przekazaniu majątku dzieciom, a także, gdy przychodzi nam ułatwić sprawy spadkowe, gdyż stajemy się spadkobiercami. Nasza publikacja jest swoistego rodzaju drogowskazem przekazującym wiedzę o tym, jakie i komu przysługują prawa. Mamy nadzieję, że ułatwi ona Państwu porządkowanie trudnych spraw majątkowych.

Naszym celem jest zmniejszenie wciąż dużego dystansu na linii obywatel – prawo, co w naszej ocenie jest niezwykle istotnym elementem w kontekście poszerzania świadomości prawnej społeczeństwa.

Żywimy głęboką nadzieję, że szczegółowo dobrana tematyka zaspokoi potrzeby licznych czytelników oraz pomoże odnaleźć się w gąszczu przepisów prawa, poznać swoje prawa i skutecznie dochodzić ich realizacji.

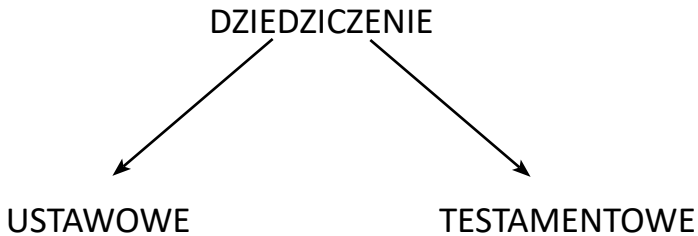
W przypadku pytań oraz chęci rozwiązania problemów natury prawnej zachęcamy do korzystania z usług Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej prowadzonych przez nasze Stowarzyszenie, których wykaz znajduje się na stronie internetowej [www.dogma.org.pl](http://www.dogma.org.pl)

## Czym jest dziedziczenie?

Dziedziczenie to termin w prawie spadkowym oznaczający przejście majątku osoby zmarłej na rzecz jej spadkobierców ustawowych lub testamentowych. Dziedziczenie stanowi uprawnienie do nabywania praw i obowiązków majątkowych, których podmiotem był dotychczas spadkodawca. W tej sytuacji, spadkobierca staje się następcą prawnym zmarłego spadkodawcy, nabywając wszelkie prawa i obowiązki związane z pozostawionym spadkiem. W praktyce – zarówno w przypadku dziedziczenia ustawowego, jak i testamentowego - najczęściej wstępuje w rolę spadkobiercy wyłącznie osoba fizyczna, ale warto wiedzieć, że na mocy testamentu, spadkodawca może postanowić o przekazaniu swojego majątku na rzecz określonej osoby prawnej, np. stowarzyszenia lub fundacji.

### **WAŻNE!**

Dziedziczenie stanowi powołanie spadkobiercy do spadku, które jest możliwe na podstawie ustawy lub testamentu.



### **Na czym polega dziedziczenie ustawowe?**

Dziedziczenie ustawowe zmierza do pozostawienia majątku spadkowego osobom najbliższym spadkodawcy, tj. jego małżonkowi i krewnym. Dziedziczenie ustawowe ma miejsce głównie wówczas, gdy spadkodawca nie sporządził testamentu. Jednakże ustawa może stanowić tytuł dziedziczenia także w innych szczególnych sytuacjach.

## DZIEDZICZENIE USTAWOWE

(w sytuacji gdy:)

- testament jest nieważny
- testament został przez spadkodawcę odwołany
- osoby wskazane w testamencie zostały uznane za niegodne
- osoby wskazane w testamencie nie przeżyły spadkodawcy
- osoby wskazane w testamencie odrzuciły spadek

brak testamentu

### Kto dziedziczy na podstawie ustawy?

Prawo spadkowe przewiduje krąg podmiotów uprawnionych do dziedziczenia w pierwszej kolejności (grupy spadkobierców) względem pozostałych uprawnionych wskazanych w przepisach Kodeksu cywilnego.

## DZIEDZICZENIE USTAWOWE:

### I GRUPA SPADKOBIERCÓW: DZIECI I MAŁŻONEK

W pierwszej kolejności do spadku z ustawy są powołane dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek, dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. **Warto jednak wskazać, że małżonek pozostający w separacji ze spadkodawcą nie należy do żadnej z grup spadkobierców ustawowych.**

Natomiast, jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Na tej samej zasadzie dziedziczą również dalsi zstępni, z którymi małżonek dziedziczy w drugiej kolejności. W braku zstępnych, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa cały spadek przypada małżonkowi.

### WAŻNE!

- Mianem zstępnych określa się potomków danej osoby, a więc jej dzieci, wnuki, prawnuki, itd.
- Wstępni to przodkowie określonej osoby a więc jego rodzice, dziadkowie, pradiadkowie, itd.

## **II GRUPA SPADKOBIECRÓW: MAŁŻONEK, RODZICE I RODZEŃSTWO**

W przypadku braku zstępnych spadkodawcy według ustawy powołani do spadku po nim są jego małżonek i rodzice. Udział spadkowy małżonka, który dziedziczy w zbiegu z rodzicami, rodzeństwem i zstępnymi rodzeństwa wynosi połowę spadku. Dopiero, jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział, który przypadaby rodzicowi spadkodawcy przypada na rodzeństwo spadkodawcy w częściach równych. Natomiast w przypadku braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach różnych.

## **III GRUPA SPADKOBIECÓW: DZIADKOWIE SPADKOBIERCY I ICH ZSTĘPNI**

W przypadku braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy, cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy, wówczas dziedziczą oni w częściach równych. Jeżeli któreś z dziadków nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada w częściach równych jego zstępnym (ich dzieciom i dalszym zstępnym w linii prostej, jeżeli dziecko nie dożyło otwarcia spadku). W braku zstępnych tego z dziadków, który nie dożył otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada pozostałym dziadkom w częściach równych.

## **IV GRUPA SPADKOBIECÓW: PASIERBOWIE**

W przypadku braku małżonka spadkodawcy, jego krewnych powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada w częściach równych tym dzieciom małżonka spadkodawcy, których żadne z rodziców nie dożyło chwili otwarcia spadku. Jeżeli więc pasierb ma rodzica naturalnego, wówczas wyłączone jest dziedziczenie ustawowe pasierba.

## **V GRUPA SPADKOBIECÓW: GMINA LUB SKARB PAŃSTWA**

W przypadku braku małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy, jako spadkodawcy ustawowemu. W przypadku, gdy nie da się ustalić ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej albo ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa, jako spadkobiercy ustawowemu. Warto zaznaczyć przy tym, że dziedziczenie ustawowe Gminy odnosi się do spadków otwartych od 25 września 2003 roku.

## Czym jest testament?

Testament stanowi jedyną czynność prawną, którą osoba fizyczna można rozrzucić na wypadek swojej śmierci. Testament ma na celu urzeczywistnienie ostatniej woli konkretnej osoby w celu uregulowania przede wszystkim sytuacji majątkowej po jej śmierci. W konsekwencji, testament nabiera mocy dopiero z chwilą zgonu spadkodawcy, więc do tego czasu testament nie stanowi podstawy prawnej dla dochodzenia jakichkolwiek praw lub obowiązków wynikających z ostatniej woli testatora.

### **Testament jest czynnością prawną:**

- **jednostronną** (nie musi być akceptowany przez inne podmioty),
- **osobistą** (wola testatora musi być wyrażona tylko przez niego, a nie np. przez jego przedstawiciela, co także wyklucza możliwość sporządzenia testamentu wspólnego np. z drugim współmałżonkiem),
- **nieskierowaną do konkretnego adresata** (testament stanowi ogólne wyrażenie woli testatora w zakresie np. darowania majątku lub jego składnika na rzecz określonych osób lub innych podmiotów),
- **odwoalną** (testator za życia może w każdym momencie zmienić swoją ostatnią wolę wyrażoną w testamencie w stosunku do całości lub poszczególnych postanowień testamentu).

## WAŻNE!

### Kto może sporządzić i odwołać testament?

Zgodnie z przepisem art. 944 Kodeksu cywilnego testament może sporządzić i odwołać wyłącznie osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, co wyłącza uprawnienie do sporządzenia i odwołania testamentu przez:

- osobę, która nie ukończyła 18 roku życia (wyjątek stanowi małoletnia kobieta (co najmniej 16 lat), której sąd z ważnych powodów pozwoli zawrzeć małżeństwo - w takim wypadku uzyskuje ona pełną zdolność do czynności prawnych),
- osobę ubezwłasnowolnioną częściowo,
- osobę ubezwłasnowolnioną całkowicie.

## W jaki sposób odwołać testament?

1. Poprzez sporządzenie nowego testamentu (jeżeli spadkodawca sporządził nowy testament nie zaznaczając w nim, że poprzedni odwołuje, to ulegają odwołaniu tylko te postanowienia wcześniejszego testamentu, których nie można pogodzić z treścią nowego testamentu).
2. Poprzez zniszczenie testamentu lub pozbawienie go cech ważności (odnosi się do testamentów dokumentowych). Warto jednak pamiętać, że odwołanie jednego z kilku identycznych, co do treści testamentów, sporządzonych w tej samej lub różnych datach, nie pozbawia ważności pozostałych testamentów, chyba, że co innego wynika z okoliczności konkretnego wypadku (post. SN z 23.11.2011 r, IV CSK 141/11 Legalis).
3. Dokonanie zmiany postanowień zawartych w modyfikowanym testamencie.

### Jak należy rozumieć testament?

Zgodnie z przepisem art. 948 Kodeksu cywilnego testament należy tłumaczyć w taki sposób, aby zapewnić możliwe najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy. Przy analizie treści testamentu powinno się brać pod uwagę wszelkie okoliczności towarzyszące dokonaniem rozrządzeniem w tym np. relacje rodzinne, relacje osobiste spadkodawcy, jego inne oświadczenia należące do treści testamentu.

Jeżeli testament może być tłumaczony rozmaicie, należy przyjąć takie jego rozumienie, które pozwoli utrzymać rozrządzenia spadkodawcy w mocy i nadać im rozsądną treść. To oznacza w praktyce, że w interpretacji testamentu należy posłużyć się tym z kilku możliwych tłumaczeń, które nie powoduje nieważności testamentu w całości lub części – pozwalając zachować rozrządzenia spadkodawcy w mocy, przy jednoczesnym nadaniu dokonany rozrządzeniom rozsądnej, logicznej i spójnej treści.

### Jakie są rodzaje testamentów?

Przepisy kodeksu cywilnego wyróżniają na gruncie prawa polskiego kilka dopuszczalnych form testamentu, co przedstawia poniższa infografika. Formy szczególne testamentu znajdują zastosowanie w okolicznościach szczególnego rodzaju określonych w przepisach prawa, gdy zachowanie formy zwykłej testamentu nie jest możliwe. Przedmiotem niniejszego opracowania będą natomiast powszechne formy składania ostatniej woli, tzw. testamenty zwykłe.

## WAŻNE!

### Formy testamentu



#### Testamenty zwykłe

- **własnoręczny** (holograficzny)
- **notarialny** (sporządzony przed notariuszem)
- **allograficzny** (sporządzony przed osobą urzędową)

#### Testamenty szczególne

- **ustny** (przy obecności co najmniej 3 świadków)
- **podróżny** (podczas podróży na statku morskim lub powietrznym przed dowódcą statku obecności dwóch świadków)
- **wojskowy** (ograniczony do żołnierzy Sił Zbrojnych pełniących czynną służbę wojskową, pracowników cywilnych zatrudnionych w Siłach Zbrojnych oraz osób cywilnych towarzyszących Siłom Zbrojnym np. członkowie personelu stowarzyszenia "Polski Czerwony Krzyż").

*Jak można sporządzić testament, gdy nie istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy i nie zachodzą inne szczególne okoliczności wyłączające zachowanie zwykłej formy testamentu?*

#### 1. Własnoręcznie tzw. testament holograficzny

(bez udziału notariusza, urzędnika lub świadka)

Testator w celu sporządzenia testamentu powinien napisać w całości pismem ręcznym treść testamentu, podpisać go i opatrzyć datą sporządzenia. Nie jest więc w tej sytuacji możliwe napisanie testamentu na maszynie do pisania, komputerze lub za pomocą innego urządzenia technicznego, nawet jeżeli spadkodawca dokonał czynności spisania swojej ostatniej woli osobiście. Testament może być sporządzony w dowolnym języku, może więc to być język ojczysty testatora, jak i język obcy, który jest mu dobrze znany.



Testator powinien podpisać testament odręcznie. Jednakże w przypadkach usprawiedliwionych stanem zdrowia przy składaniu podpisu pod treścią testamentu może korzystać z wsparcia osoby trzeciej, która może wyłącznie podtrzymywać jego rękę, przy czym to sam testator musi nadal kontrolować składany podpis.

## **WAŻNE!**

- Nie spełnia roli podpisu parafa ani inicjały.
- Podpis testatora powinien obejmować co najmniej jego nazwisko, najlepiej, gdy zawiera jednak imię i nazwisko testatora.
- Podpis powinien być sporządzony pod tekstem testamentu.
- Brak podpisu pod testamentem skutkuje nieważnością testamentu.

Należy wskazać, że testator nie ma obowiązku zawiadomiania kogokolwiek o fakcie sporządzenia testamentu ani też oddania go na przechowanie. Istnieje jednak możliwość oddania testamentu do depozytu notariuszowi na podstawie art. 106 prawa o notariacie. Zgodnie z tym przepisem notariusz przyjmuje na przechowanie wszelkiego rodzaju dokumenty, także w zamkniętych kopertach.

## **WAŻNE!**

**W chwili przekazania testamentu na przechowanie testator może podjąć dodatkowo decyzję o umieszczeniu testamentu w Notarialnym Rejestrze Testamentów (NORT).** Decyzję taką na pewno warto rozważyć, tym bardziej, że wpis do rejestru jest bezpłatny.

Sam rejestr nie zawiera żadnej szczegółowej informacji o treści testamentu, a zwłaszcza danych osobowych spadkobierców. Natomiast jest bardzo pomocny po śmierci testatora, ponieważ pomaga w znalezieniu odpowiedzi na pytanie czy spadkodawca pozostawił testament i w jakiej kancelarii notarialnej należy go szukać. Warto także wiedzieć, że informacja o zarejestrowaniu testamentu będzie ujawniona dopiero po śmierci spadkodawcy. Dostęp do treści testamentu oraz możliwość stwierdzenia dziedziczenia na jego podstawie wymaga wykazania interesu prawnego na ogólnych zasadach prawa spadkowego. Tak też po okazaniu aktu zgonu, spadkobiercy, jak również wierzyciele oraz sądy spadku, będą mogli sprawdzić istnienie dokumentu.

**Więcej na temat NORT można przeczytać na stronie internetowej:**

**<https://rejstry-notarialne.pl/29>**

## **2. Notarialnie ( w formie aktu notarialnego)**

Forma aktu notarialnego testamentu stanowi wyższą gwarancję sporządzenia testamentu ważnego i skutecznego. Jednakże, jako forma sporządzenia testamentu jest równa innym formom przewidzianym przez przepisy prawa spadkowego. Akt ten może sporządzić notariusz, w przypadkach określonych prawem także zastępca notarialny, jak i konsul na mocy pisemnego upoważnienia ministerialnego\* (*Konwencja wiedeńska z 24.03.1963 r. o stosunkach konsularnych*).

Testament notarialny, co do zasady sporządza się w kancelarii notarialnej. Natomiast, jeżeli przemawiają za tym szczególne okoliczności, np. niemożność poruszania się przez spadkodawcę, notariusz może dokonywać czynności notarialnych poza siedzibą swojej kancelarii. Notariusz odmówi dokonania czynności notarialnej sprzecznej z prawem lub gdy poweźmie wątpliwości, co do zdolności do czynności prawnej testatora. W przypadku testamentu notarialnego, jak ma to miejsce w przypadku testamentu własnoręcznego nie jest wymagana obecność świadków, co nie oznacza, iż osoby postronne nie mogą być obecne w trakcie sporządzania aktu. Wówczas notariusz powinien ujawnić ich obecność w treści aktu notarialnego oraz osoby te obok testatora powinny złożyć podpis pod treścią aktu notarialnego w obecności notariusza. W przeciwieństwie do testamentu własnoręcznego testament notarialny nie musi być sporządzony własnoręcznie.

### **WAŻNE!**

- Osoby głuche, nieme, nieumiejące pisać lub czytać (w tym osoby niewidome lub dotknięte znacznym stopniem zaburzenia widzenia a także nieznające języka polskiego) mogą korzystać z formy testamentu notarialnego. W tej sytuacji notariusz winien dopełnić dodatkowe akty staranności wynikające z przepisów prawa o notariacie.
- Oryginał aktu notarialnego jest przechowywany przez notariusza i nie może być wydany poza miejsce jego przechowywania. Po upływie 10 lat od jego sporządzenia lub z chwilą zaprzestania działalności kancelarii, notariusz przekazuje testament do archiwum wieczystoksięgowego.
- Nie należy do wymagań formalnych testamentu notarialnego wpis w Notarialnym Rejestrze Testamentów tzw. NORT, powołanym przez

Krajową Radę Notarialną uchwałą nr VII/46/2011 z dnia 4.06.2011 r. w sprawie utworzenia rejestru testamentów i zasad jego funkcjonowania. Zgodnie z § 1 ust. 2 tej uchwały, rejestracji mogą podlegać testamenty notarialne oraz przechowywane u notariusza testamenty własnoręczne, o czym była już mowa powyżej.

### **3. Przed osobą urzędową (testament allograficzny)**

Spadkodawca może sporządzić testament w obecności dwóch świadków przed przedstawicielem władz samorządu terytorialnego tj. wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), jak również przed starostą, marszałkiem województwa, sekretarzem powiatu, albo gminy lub kierownikiem urzędu stanu cywilnego. Krąg osób urzędowych jest katalogiem zamkniętym, co oznacza, że inne osoby niż wyżej wymienione nie posiadają statusu osoby urzędowej. Spadkodawca nie jest związany przepisami o właściwości miejscowej i rzeczowej organów administracji rządowej, więc może wybrać, wobec której z osób złoży swoje oświadczenie. Ustne oświadczenie spadkodawcy spisuje się w protokole z podaniem daty jego sporządzenia, a protokół odczytuje się spadkodawcy w obecności dwóch świadków. Protokół podpisują wszyscy obecni: osoba urzędowa, spadkodawca i świadkowie. Każda z wymienionych wyżej osób urzędowych ma obowiązek przyjęcia oświadczenia i sporządzenia testamentu, jeżeli spadkodawca stawi się w siedzibie właściwej jednostki i ustnie oświadczy swoją wolę w obecności dwóch świadków. Protokół powinien być spisany pismem ręcznym lub maszynowym.

#### **Kto pod rygorem nieważności testamentu nie może być w ogóle świadkiem przy jego sporządzaniu?**

- osoba, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnej
- osoba niewidoma, głucha, niema
- osoba niemogąca czytać i pisać
- osoba, która nie włada językiem, w którym spadkodawca sporządza testament
- osoba skazana prawomocnie wyrokiem sądowym za składanie fałszywych zeznań

## **WAŻNE!**

**Świadkiem przy sporządzaniu testamentu nie może być również osoba, dla której w testamencie została przewidziana jakaś korzyść. Świadcami testamentu w tej sytuacji nie mogą być również:**

- małżonek tej osoby ,
- jej krewny lub powinowaty pierwszego i drugiego stopnia (*dziadkowie to dla nas wstępni II-go stopnia w linii prostej, rodzice to wstępni I-go stopnia w linii prostej, nasze dzieci to nasi zstępni I-go stopnia w linii prostej, nasze wnuki to zstępni II-go stopnia w linii prostej, nasze rodzeństwo to krewni II stopnia w linii bocznej, powinowaty II stopnia w linii bocznej to nasz szwagier lub szwagierka*),
- osoba pozostająca z nią w stosunku przysposobienia.

Jeżeli świadkiem testamentu była jedna z wyżej wskazanych osób nieważne jest tylko to postanowienie, które przysparza korzyść tej osobie. Jednakże, jeżeli z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez nieważnego postanowienia spadkodawca nie sporządziłby testamentu danej treści, nieważny jest cały testament.

## **Co oznacza, że osoba wskazana w testamencie jest niegodna**

### **dziedziczenia?**

Niegodność dziedziczenia to sytuacja, w której osoba działająca przeciwko spadkodawcy poprzez naruszenie swobody przy ustalaniu porządku dziedziczenia lub działania przeciwko sporządzonemu testamentowi, nadal dziedziczy po spadkodawcy. W takiej sytuacji taki spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli:

- dopuścić się on umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy,
- podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności,
- umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego.

Uznanie za niegodnego dziedziczenia wyłącza spadkobiercę od dziedziczenia, tak jakby nie dożył chwili otwarcia spadku, co oznacza w przypadku dziedziczenia ustawowego, że w miejsce spadkobiercy niegodnego wchodzi spadkobiercy powołani do dziedziczenia ustawowego w dalszej kolejności. Osobą uprawnioną do wystąpienia z powództwem o uznanie osoby za niegodną dziedziczenia jest każdy, kto ma w tym interes.

### **Czym jest zachówek?**

Zachówek to wartość połowy lub dwóch trzecich udziału spadkowego, która przypadaby uprawnionemu (tj. dziecku, czy wnukowi), małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy a którzy zostali pominięci w testamencie. W tej sytuacji, jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku, bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

### **WAŻNE!**

**Jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo, jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni, to wysokość zachowku wynosi 2/3 wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym. W pozostałych przypadkach jest to 1/2 wartości wspomnianego udziału spadkowego.**

Warto przy tym zaznaczyć, że na udział spadkowy składa się czysta wartość spadku wraz ze stosownymi doliczeniami (np. określonymi w przepisach darowiznami czy zapisami windykacyjnymi, które należy uwzględnić w obliczeniach).

### **WAŻNE!**

**Testator poprzez wyrażenie woli wydziedziczenia konkretnej osoby ma możliwość pozbawienia zstępnych, małżonka i rodziców uprawnienia do zachowku. Wówczas testator musi podać przyczynę wydziedziczenia, powinna ona jasno wynikać z treści testamentu. Spadkodawca winien opisać przykłady zachowania czy też czynności uprawnionego do zachowku bądź ich brak, które w jego ocenie pozbawiały go udziału w spadku. Katalog przyczyn wydziedziczenia jest jednak katalogiem zamkniętym, który**

mieścić się w zbiorze przyczyn określonych art. 1008 KC. Na tej podstawie spadkodawca może pozbawić uprawnionego do otrzymania zachowku, jeżeli uprawniony:

- wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego,
- dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazie czci,
- uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

**Więcej dowiesz się w Punktach Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Obywatelskiej.**

# Nota o Stowarzyszeniu „DOGMA”

Stowarzyszenie „DOGMA” jest jedną z wiodących organizacji pozarządowych, która od 16 lat realizuje szereg inicjatyw obywatelskich nakierowanych na poszerzenie świadomości prawnej społeczeństwa oraz dostępu do bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich.

Od 2016 roku Stowarzyszenie realizuje zadania wynikające z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

W ciągu 4 lat udzielono ponad 30 tys. porad osobom znajdującym się w kryzysowych sytuacjach życiowych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, niejednokrotnie pozbawionym środków finansowych do poszukiwania profesjonalnej pomocy prawnej na rynku usług prawniczych. Obecnie w ramach statutowej działalności Stowarzyszenie współpracuje z ponad 60 prawnikami, specjalizującymi się w różnych dziedzinach prawa.

W roku 2020 pełniły dyżury w 46 Punktach Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Obywatelskiej na terenie województwa śląskiego i małopolskiego.

Wykaz punktów znajduje się na: [www.dogma.org.pl](http://www.dogma.org.pl)

**Masz pytania, wątpliwości?**

**Obawiasz się o swoje prawa?**

**Skontaktuj się z nami!**

# Biblioteczka Prawna Stowarzyszenia „DOGMA”

**PUBLIKACJA  
WYDANA PRZEZ:**

**Stowarzyszenie Na Rzecz  
Poradnictwa Obywatelskiego  
„Dogma”**

40-074 Katowice, ul. Raciborska 48, lok.2  
tel. 32 557 51 83

stowarzyszeniedogma@gmail.com  
www.dogma.org.pl

NIP: 634-25-05-321, REGON: 278130684, KRS: 0000175368



Zadanie publiczne finansowane ze środków przekazanych przez  
Miasto Rybnik z dotacji Wojewody Śląskiego

RYBNIK

